

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԳԱՂՈՒԹԱՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ

ԵՒ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ

361

Հ-25

ԲԱՐԻՁ - 1937

38541-67

1308-98

430

ՆԱԽԱԲԱՆ

Յայտնի է թէ այսօր Հ. Բ. Ը. Միութեան գործունէութեան առանցքը կը կազմեն Հայաստանի Ներգաղթը եւ Գաղութահայ Մշակոյթը, մին եւ միւսը մեծագոյն սատարը ազգապահպանումի, իտէպ գոր կը հետապնդէ սոյն Միութիւնը:

Այս գրքոյկին մէջ կ'արտագրենք այն զանազան Զեկոյցները, որոնց մէջ ամփոփուած են Միութեան Կեդր. Վարչ. Ժողովին կողմէ որդեգրուած երկու կենսական ծրագիրներ: Մին՝ գաղութահայ մատաղ սերունդին տոհմային կրթութեան մասին, հայ վարժարաններու, հայերէն դասընթացներու եւ դասագիրքերու միջոցաւ, եւ միւսը՝ գաղութահայ երիտասարդութեան կազմակերպութեան մասին, ինքնագարգացումի եւ ազգային ծառայութեան նախապատրաստութեան միջոցներ տրամադրելով:

Ամէն հայ կը գիտակցի այդ կրկին ձեռնարկներուն աւագ կարեւորութեան, որովհետեւ համոզուած է որ օտար երկիրներու մէջ ցրուած գաղութահայութեան երկսեռ մանուկները, ինչպէս եւ երիտասարդները հայ պահելով է որ կարելի պիտի ըլլայ պահպանել մեր ազգութիւնը, որով՝ հայ դպրոցը, հայ լեզուն, հայ պատմութիւնը, հայ հայրենագիտութիւնը եւ ինչ որ հայկական է դրապէս պիտի ծառայեն այդ բարձր նպատակին:

524549-16.6.

Այդ Կոադումով է որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը գլխաւորաբար վերջին տարիներու ընթացքին լծուեցաւ մին միւսը լրացնող այդ կարեւոր գործին, կանգ չառնելով դժուարութեանց առջեւ, որոնց առաջինն է նիւթական միջոցներու նուազութիւնը: 130 վարժարաններ եւ հայերէնի դասարաններ Միութեան հովանաւորութեան տակ եւ շնորհիւ իր կրթական նպաստներուն արդէն տրւած են յոյժ քաջակերպական արդիւնքներ: Ատոնց առաջին գիծին վրայ կուգայ Նիկոսիոյ Մելգոնեան կրթ. Հաստատութիւնը, իր երկսեռ ձեւաբանովը, Վարժապետանոցովը եւ Արհեստանոցովը: Իսկ երիտասարդական Միութիւնները կամ կրտսերաց Լիկաները հետզհետէ կը համախմբուին ու կը կազմակերպուին Հ. Բ. Ը. Միութեան հովանիին ներքեւ, եւ իրենց ակումբներով, լսարաններով եւ մարզադաշտներով կը դառնան վերին աստիճանի գրաւիչ ազդակներ, մեզի ներշնչելով վաղուան համար յոյսը քէ նոր սերունդը պիտի չուծանայ, այլ ընդհակառակը պիտի պահէ ազգային դրոշմը եւ պիտի գործէ հայ ոգիով:

Փափաքելի է անշուշտ որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ի վիճակի ըլլայ կատարելագործելու եւ բազմապատկելու իր մշակութային ձեռնարկները, բայց այդ բանը կախում ունի միայն իրեն տրամադրուելիք նիւթական օժանդակութիւններէն: Կասկած չիկայ որ հայ ժողովուրդը այդ կենսական նպատակներուն համար երբեք չի զլանար իր առաւելագոյն օժանդակութիւնը:

Բարիզ, 15 Դեկտեմբեր 1936

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՀ. ՄԷՈՒԹԻՒՆԸ

Եւ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ա.

Ինչպէս ասկէ առաջ քանիցս յայտարարուած էր, Կեդր. Վարչ. Ժողովը գլխաւորաբար երկու ուղղութեամբ նախագծած էր արդէն Միութեան յառաջիկայ գործունէութիւնը, մին՝ Հայաստանի Ներգաղթը, որուն հետ սերտօրէն կապուած է նաեւ Նուարաչէնը, իսկ միւսը՝ դադութեան Մշակոյթը, մասնաւորաբար Մերձաւոր Արեւելքի բազմահոծ ու կարօտ դադութեան ուն մէջ:

Այսօր ակնյայտնի է եւ հրամայական հարց է թէ՛ օտար երկիրներու մէջ ցրուած նոր սերունդին ուծացումը արգելելու եւ անոր ազգային զգացումը վառ պահելու գլխաւոր, եթէ ոչ միակ ստատարն է հայ մշակոյթը, իր զանազան ձեռնարկներով, եւ այս հեռաւոր նկատողութեամբ է որ Կեդր. Ժողովը որոշած է այսօր հետեւ իր գործունէութեան կարեւորագոյն մարզը դարձնել հայ տղոց տոհմային, բարոյական եւ գործնական դաստիարակութիւնը, դադութեան տարրական նախակրթարաններու վերակազմութեամբը, վերին հսկողութեամբ կամ ուղղակի մատակարարութեամբը, քանի որ անոնք մեծ մասամբ համապատասխան չեն մեր ազգին տիրական բաղձանքին եւ ներկայ ժամանակներու պահանջներուն, մէկէ աւելի պատճառներով, բայց մանաւանդ միջոցներու անբաւականութեան եւ ուսուցիչներու պակասութեան հետեւանքով:

Ուրախ ենք յայտարարելու ներկայ Զեկոյցով որ Կեդր. Վարչ. Ժողովը, իր վերջին նիստին մէջ, համա-

ձայն նախապէս քուէարկուած Ուղեգծին, որդեգրեց կրթական ծրագիր մը, զոր, տարուան մը երկար ու լուրջ ուսումնասիրութիւններէ վերջ, պատրաստած է, առ այդ իր կողքին ունենալով նախաքննիչ յատուկ Մարմին մը, որուն իրենց հեղինակաւոր մասնակցութիւնը բերած են Տօքթ. Վ. Թորքոմեան, Տեարք Լ. Բաշալեան, Ա. Զօպանեան, Յովսէփ Գուլումճեան, Մ. Ս. Դաւիթ-Բէգ, Վ. Թէքէեան, Շաւարշ Պէրպէրեան, Ա. Ինճիճեան եւ Արամ Անտոնեան: Այդ նախապատրաստական աշխատանքը մեծապէս դիւրացուցած են նաեւ, իրենց խորհուրդներով եւ թելադրութիւններով, արտասահմանի հայ ձեռնհաս անձնաւորութիւններ եւ հանրածանօթ մասնագէտներ: Այս առթիւ կազմուած է շահեկան տեղեկութեանց ընդարձակ հաւաքածոյ մը, նպաստընկալ վարժարաններու վիճակացոյցներով ու պիւտճէներով, ուսման ծրագիրներով, բազմազան յիշատակագիրներով, դասագիրքերու ցուցակներով, որ հաւատարմօրէն կը ներկայացնեն գաղութահայ մշակոյթի ներկայ դրութեան պատկերը:

Կեդր. Ժողովը ընդունելով սոյն կրթական ծրագիրը, կը ձգտի աւելի լայն սահմանի մէջ դործադրել իր հիմնական նպատակներուն կարեւորագոյնը, ինչպէս որ Միութիւնը այնքան յաջողապէս ըրած էր պատերազմէն առաջ, Միացեալին հետ զուգընթացաբար, հիմնելով եւ հոգալով 39 վարժարաններ, Կիլիկիոյ եւ Թրքահայաստանի թրքախօս, քրդախօս եւ արաբախօս վայրերու մէջ: Կրկին տիրաբար ձեռք առնելով կրթական գործը գաղութներուն մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կը մնայ հաւատարիմ իր կոչումին եւ կը կատարէ իր էական դերը: Անիկա գոհացում կուտայ յայսպէսով վերջին տարիներս իրեն ուղղուած միահամուռ բաղձանքներուն եւ թախանձանքներուն, որոնց արձագանդը կ'ըլլար մամուլը:

Ստորեւ կը մանրամասնենք գլխաւոր դիժերը սոյն մշակութային ծրագրին, որ պիտի գործադրուի յառաջիկայ տարի, որպէս Միութեանս նոր գործունէութեան առաջին շրջանը, նախատեսելով անոր բարեփոխումը կամ ընդլայնումը, միամեայ փորձարկութենէ վերջ, քստ պարագայի եւ ըստ կարելիութեանց:—

1.— Նիկոսիոյ Մեղոնեան Կրթ. Հաստատութեան մէջ Սեպտեմբերին պիտի հիմնուի Վարժապետանոցի ճիւղ մը, որուն մանկավարժական դասախօսութեանց պիտի հետեւին ուսուցչական կոչում ունեցող Միութեանս շրջանաւարտ սաները եւ ի հարկին երիտասարդ անպատրաստ ուսուցիչներ:

2.— Միութեանս սեփական եւ նպաստընկալ բոլոր նախակրթարաններուն համար պիտի պատրաստուի ուսման միօրինակ ծրագիր մը, առաւելապէս դործնական, որ տեղական օրէնքներու եւ պայմաններու պիտի պատշաճեցուի, երկրին լեզուին տալով լայն տեղ մը:

3.— Պէյրութի մէջ պիտի կազմուի Կրթական Մասնախումբ մը, որ պիտի կատարէ Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ Միութեան նպաստընկալ եւ սեփական վարժարաններուն վերատեսչութիւնը, եւ որուն հրաւիրուած են՝ Գեր. Շահէ Եպիսկ. Գասպարեան, Տեարք Մ. Տամատեան, Տօքթ. Յ. Թօփճեան, Լ. Չէնեան եւ Բ. Եղիաեան, որ ծանօթ են իրենց ձեռնհասութեամբ եւ փորձառութեամբ:

4.— Այդ շրջանին համար պիտի նշանակուի նաեւ կրթական տեսուչ մը, որ պիտի տրամադրուի կազմակերպական ու վարչական գործերուն, ինչպէս նաեւ պիտի ստանձնէ հսկողութիւնը այդ վարժարաններուն:

5.— Կրթական վարկերը մասամբ պիտի շարունակուին կարգ մը նպաստընկալ վարժարաններու, նախընտրաբար չքաւոր գաղութներու մէջ, որ Միութեանս մաս-

նաև հակալիւրդ կամ դործակցութիւնը պիտի ընդունին: Ըստ կարելոյն կրթական վարկերը պիտի փոխարինուին Միութեան կողմէ վարձուած ուսուցիչներով եւ դպրոցական պիտոյքներով:

6.— Առ ի փորձ, մէկ տարուան համար, Սուրբիոյ մէջ քանի մը նախակրթարաններու վարչութիւնը ուղղակի Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ինք պիտի ստանձնէ, մինչեւ որ ի վիճակի ըլլայ տիպար վարժարաններ հիմնելու Մերձ. Արեւելքի մէջ:

7.— Անհրաժեշտ դատուած դպրոցական նպաստակայարմար դասադիրքերու պատրաստութեան եւ տպագրութեան պիտի ձեռնարկուի, Մելգոնեան կրթական Հաստատութեան Ուսուցչական Ժողովին հսկողութեան տակ:

8.— Ամառնային արձակուրդի մանկավարժական դասախօսութիւններ, սկսելով Պէյրութէն եւ Հալէպէն, որպէս զի շրջանի ուսուցիչները համախմբուելու եւ կատարելագործուելու պատեհութիւնը ունենան:

9.— Հայերէն լեզուի եւ ազգ. պատմութեան դասընթացքներ, առաւելապէս եւրոպական դաղութներու մէջ, ինչպէս որ ձեռնարկուած է Բարիդի եւ Լիոնի մէջ, օտար վարժարաններ յաճախող հայ մանուկներուն, ինչպէս նաեւ օտարախօս երիտասարդներուն համար:

10.— Միութեան նպաստընկալ կամ ենթակայ վարժարաններէն փայլուն կերպով շրջանաւարտ եղած եւ օժտուած ուսանողները ընտրովի պիտի ընդունուին Մելգոնեան Հաստատութեան մէջ, մասնաւորաբար վարժապետանոցի դասախօսութեանց հետեւելու համար: Արժանաւոր երիտասարդ ուսուցիչներ, որ այդ վարժարաններուն մէջ կը պաշտօնավարեն կամ վկայեալ են Մելգոնեան վարժապետանոցէն ու ուսուցչական ասպարէզին համար ցոյց կուտան բացառիկ ընդունա-

կութիւն, պիտի յանձնարարուին Նուպարեան Սաներու Հիմնարկութեան, որպէս զի Եւրոպայի Համալսարաններուն մէջ կատարելագործելով իրենց մասնագիտութիւնը, կարենան արդիւնաւորապէս պաշտօնավարել: Հայաստանի կամ դաղութահայ վարժարաններու մէջ:

Սոյն կրթական ծրագրին միամեայ գործադրութեան համար սահմանուած է 4200 Անգլ. ոսկիի պիւտճէ մը, որ կրնայ ընդլայնուիլ, որով եւ սոյն նախաձեռնական դործը կրնայ ընդարձակուիլ, եթէ կրթասէր ազգայիններ՝ գիտակցելով սոյն ազգապահպան ձեռնարկին կենսական բնոյթին, իրենց բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնը ընծայեն ինչպէս ժամանակին անվերապահօրէն ըրած են յօգուտ Միացեալին եւ մեր Միութեան, գնահատելով անոնց կրթանուէր օգտաշատ գործունէութիւնը:

Բաքիդ, 3 Յուլիս 1933

Ազգային ողջախոհ շրջանակներու մէջ Միութեանս կողմէ որդեգրուած գաղութահայ մշակութային ծրագրին խանդավառութեամբ ողջունելիլը գոհունակութեամբ կը հաստատենք, սակայն եւ այնպէս կը դիտենք նաեւ որ թիւրիմացութեամբ ոմանք լրիւ չեն ըմբռնած այդ ծրագրին հիմնական տրամադրութիւնները, ուստի եւ հարկ կը տեսնենք հետեւեալ բացատրութիւններով լուսարանել միտքերը:

1.- Յայտնի է թէ, ինչպէս պատերազմէն առաջ, երբ Միացեալին հետ գուգընթացաբար իր կրթական գործունէութիւնը կ'ընդարձակէր, հիմնելով 39 վարժարաններ՝ Թրքախօս, արաբախօս եւ քրդախօս վայրերու մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը պատերազմէն վերջն ալ կը շարունակէր կարեւոր տեղ մը տալ իր մշակութային ձեռնարկներուն, որոնց գլուխը կը գտնուէին իր բաղմաթիւ Դպրոց - Որբանոցները: Քանի որ այս վերջինները հետզհետէ կը լրացնէին իրենց ժամանակաւոր շրջանը, Միութիւնը գաղութներու աղքատիկ վարժարաններուն իր օգնութիւնը կ'աւելցնէր, կրթական վարիւրու գրութեամբ: Բայց այս աշխատանքը կը կատարուէր առանց վերջնական ուղեգիծի մը, որբախնամ դործը ըլլալով ալլապէս բարդ ու ծանրահոգ, իսկ նպատենկալ վարժարանները Միութեանս անմիջական հսկողութեան տակ չի գտնուելով:

2.- Փորձը ցոյց տուաւ որ տրամադրուած այդ օգնութեամբ գործերը շատ աւելի դրական եւ ըստ ամեն-

նայնի բաղձալի արդիւնքներ պիտի տային, եթէ դատարակչական հոգը ուղղակի Միութիւնը ինք ստանձնէր, որոշ ծրագրով մը: Ուստի եւ մեզի ուղղուած դիտողութեանց եւ թելադրութեանց լոյսին տակ վերաքննելով իրաց վիճակը, յանդեցանք այն գործնական եղրակացութեանց որ ամփոփուած են վերջերս որդեգրուած կրթական ծրագրին մէջ:

Արդարեւ, համոզուած գոյացաւ որ՝ ըստ կարելւոյն Միացեալ Ընկերութեան եւ Միութեանս նախապատեւրադմեան դրութիւնը կիրարկելով միայն պիտի յաջողինք մերովսանն առաջըր առնել այն գծուարութեանց որոնց ենթարկուած են ընդհանրապէս գաղութահայ վարժարանները, եւ պիտի կրնանք ապահովել առողջ դատարակութիւն մը, որպէս զի, հանդարտ միջնորդի մը մէջ, մատաղ միտքերը ո եւ է կ'երպով չի խաթարուին եւ անոնց նկարագիրը բարոյական հիմերու վրայ կերտուի մասնաւոր խնամքով:

3.- Բնական է որ այլեւս չէինք կարող թոյլ տալ որ Միութենէն նպաստաւորուող վարժարաններուն մէջ Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնական տեսութեանց եւ մանկավարժական տարրական կանոններու հակառակ նախակրթութիւն մը ջամբուի, ներսը թէ դուրսը մեր Միութեան դէմ անհամակիր եւ նոյն իսկ ապերախտ վերաբերում ցուցադրելու աստիճան: Ատենէ մը ի վեր, Միութեանս անդամներուն եւ բարեկամներուն ծանր մեղադրանքները հրաւիրած էր այդ տխուր երեւոյթը, առանց որուն, ընդհանուր առմամբ, բիւրաւոր որբեր եւ սաներ, պատասպարեալներ եւ նպաստաւորեալներ, այսօր մեր Միութեան մեծագոյն սատարողները պիտի ըլլային, ո եւ է փոխարինութեամբ պարտահատոյց ըլլալու խղճահարութեամբ:

4.- Արդ, իր վրայ ծանրացող պատասխանատու-

Թեան գիտակցութեամբը, բնական է որ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, ըլլալով հանդերձ գերազանցօրէն անխտրական, առաւելապէս ուղէ պալաւինիլ իր անդամներուն եւ համակիրներուն գործակցութեանը: Եւ մանաւանդ բնական է որ ուղէ գործել հո'ն ուր կը տիրէ կարգապահութիւն եւ համերաշխութիւն, հո'ն ուր Միութեան հանդէպ համակրանք եւ վստահութիւն կ'արտայայտուի, եւ վերջապէս նիւթական օժանդակութիւն կ'ընծայուի, անվերապահօրէն: Որովհետեւ, դադտնիք չէ թէ, իր հիմնարկութենէն ի վեր, Միութիւնը միշտ խորշած է վէճէ եւ պայքարէ, այնպէս որ իր համերաշխասէր ուղղութեամբ նախամեծար սեպած է աշխատիլ հոն միայն ուր իր գործը կը գնահատուի եւ խոչընդոտներ չեն յարուցուիր իր քայլերուն առջեւ:

5.- Այսօր որ նպաստընկալ դադութներն իսկ կադմակերպուած եւ մեծ մասամբ ինքնաբաւ, ու ոմանք ալ բարեկեցիկ են, շատ հասկնալի է որ Միութիւնը այլ եւս, իբրեւ մասնակցութեան բաժին, նիւթական աջակցութիւն պահանջէ գէթ ամէն անոնցմէ որ կարող են իրենց լուծման դնելու անոր կրթական գանձանակին մէջ, խոստանալով ըստ պարագային կրկնապատկել կամ եռապատկել Միութեան տրամադրուած դումարները: Համաձայն անմահ Հայրիկին պատգամին, Միացեալը իր վարժարանները կը հաստատէր այն վայրերը միայն ուր տեղացիք առնուազն կրթական ծախքին կէսը կ'երաշխաւորէին իրենց միջոցներով, որով ձրիավարժութիւնը չէր քաջալերուեր եւ համագործակցութեան ոգին կ'ամրապնդուէր:

6.- Ակնյայտ է նաեւ որ դադութահայ կրթական գործին սատարելով, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կը տարուի էապէս ազգային տեսակէտէ, որովհետեւ համոզուած է թէ օտար երկիրներու մէջ կազմակերպելով տոհմային դաստիարակութիւնը, ազգապահպանումի դրական աշխատանք մըն է մանաւանդ որ կը կատարէ: Այդ վստա-

հութեամբ է որ կը սկսինք Մերձաւոր Արեւելքի փոքր դադութներէն, մասնաւորապէս չքաւոր համայնքներու օգնելով, որովհետեւ անոնք շատ աւելի պէտք ունին պաշտպան ձեռքերու եւ արժանի են մեր Միութեան բարոյական եւ նիւթական օժանդակութեան: Եւ այդ օժանդակութիւնը պիտի ըլլայ բազմազան, վարժարաններէն ոմանք ընդունելով Միութեան ղեկավարութեան տակ, ոմանց վրայ կատարելով անմիջական հսկողութիւն եւ հակալէշիւ, եւ ըստ կարելոյն դրամական նըպաստի դրութեան փոխարէն տրամադրելով ձեռնհաս եւ գիտակից ուսուցիչներ, պարզ է թէ միշտ եւ ասպետեղ փոխադարձ համաձայնութեամբ:

7.- Անշուշտ ատիկա չի նշանակեր թէ անտարբեր պիտի դառնուինք մեծ քաղաքներու կրթական գործին հանդէպ, բայց ոմանց կողմէ այդ ուղղութեամբ կատարուած գիմուսները ըստ կարգի եւ յառաջիկային միայն պիտի կրնան նկատի առնուիլ, երբ նիւթապէս ի վիճակի ըլլանք, փորձառական չըլանէ մը վերջ, բազմահոծ դադութներու մէջ եւս տիպար վարժարաններ հաստատել, ինչ որ, հա՞րկ է ըսել, անբաղդատելիօրէւ խոշոր ծախքերու կը կարօտի: Բայց առայժմ անհրաժեշտ ստիպողականութիւն մը չի կայ, քանի որ մեծ քաղաքներու մէջ բազմաթիւ վարժարաններ գոյութիւն ունին արդէն, որքան ալ աղէային վարժարանները ընդհանրապէս անբաղձալի վիճակ մը ունին եւ հզօր հակազդեցութեանց կը կարօտին իսկապէս իրենց նպատակին ծառայելու համար:

8.- Բաց աստի, եթէ հաւատարիմ այն ուղղութեան զոր Միութիւնը որդեգրած է առաջին օրէն, իր հայեացքներուն եւ տեսակէտներուն համաձայն կը ջանանք լարել ու վարել իր կրթական այլազան ձեռնարկները, անոնց չուրջ ամէն բանէ առաջ փնտռելով անկեղծ բարեացակամութիւն եւ արդար փոխարինութիւն, այդ բանը երբեք չի նշանակեր թէ կը բռնադա-

տենք որ մեր ծրագիրը ընդունուի անպայման: Մի-
ութեան հոգածութիւնը պիտի ընծայենք հետզհե-
տէ՝ այն համայնքներուն որ, համոզուելով ա-
նոր անդգոյտ առաջադրութեանց, կամովին կ'ընդու-
նին մեր կրթական ծրագրին պայմանները, ինչպէս փո-
խան նպաստի տրամադրուած ուսուցիչները եւ դասա-
գիրքերը, եւ դրապէս կը գնահատեն Միութեանս բարո-
յական եւ նիւթական աջակցութիւնը իրենց վարժարա-
նին:

9.- Վերջապէս, ինչպէս անցեալին մէջ եղած է, երբ
Միացեալն ու Միութիւնը կարեւոր դեր մը կը կատա-
րէին թրջահայ գաւառներու կրթական գործին մէջ,
Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, որպէս համազգային շինարար
կազմակերպութիւն, իր մշակութային ծրագրին յաջո-
ղութեան համար իբրեւ երաշխիք կը դաւանի, արտաքին
միջամտութիւններէ զերծ ազատ գործունէութիւնը:
Այդ ուղղութեան շնորհիւ է որ Միութիւնը կրցած է
արդիւնաւորապէս գործել աւելի քան քառորդ դարէ ի
վեր, ուղղակի իր վարչութեան եւ հակադէմոստիկ տակ առ-
նելով իր պատասխանատուութեան տակ գտնուած բո-
լոր ձեռնարկները, ինչ որ անհրաժեշտ է կրթական մար-
դին մէջ մանաւանդ՝ Եւրոպայի աւելի լուրջ հսկողութեան
մը պէտքը զգալի դարձած է այսօր:

24 Հոկտեմբեր 1933

Գ.

Երկու տարի առաջ, Միութեանս Կեդր. Վարչու-
թեան կողմէ որդեգրուած մշակութային գործունէու-
թեան մասին հրատարակեցինք երկու կարեւոր Զեկոյց-
ներ, առաջնոյն մէջ պարզելով ընդունուած կրթական
ծրագիրը եւ երկրորդին մէջ լուսաբանելով այդ ծրա-
գիրը, գլխաւորաբար գաղութահայ վարժարաններու
նկատմամբ: Իսկ, վերջերս, յետ-դպրոցական դաստիա-
րակութիւնը նկատելով այդ ծրագրին լրացուցիչը, հրա-
տարակեցինք կրկին Զեկոյցներ եւս, երիտասարդական
կազմակերպութեանց մասին:

Այսօր ուրախ ենք յայտարարելու թէ այդ ուղղու-
թեամբ կատարուած հիմնական աշխատանքները հետը-
հետէ կուտան իրենց բարեյաջող արդիւնքները, որ
ըստ ամենայնի քաջալերական են: Ամէն օր նոր սերուն-
դին դաստիարակութեան եւ հայ երիտասարդական կազ-
մակերպութեանց համար մեզի եղած խանդավառ դի-
մումները ցոյց կուտան թէ՛ գաղութահայութիւնը ինչ
գուրդուրանքով եւ ինչ վստահութեամբ կը փափաքի
որ ազգապահպանումի այդ երկու կենսական մարզերուն
մէջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը վճռականօրէն կատարէ իր
բարեբար դերը:

Կ'աւնկալէինք բնականաբար որ մեր կրթական գոր-
ծունէութիւնը անխորտրէն գնահատուէր, քանի որ,
հիմնուելով մեր երեսնամեայ փորձառութեան վրայ եւ
այն արդիւնքներուն զոր Միացեալին հետ պատեւրազմէն
առաջ կրցեր էինք ձեռք բերել, այդ դժուարին գործը

գիտակցորէն ձեռք կ'առնէինք:

Եթէ ստուգիւ մեր կրկին ծրագիրները գաղութներու մէջ առհասարակ ողջունուեցան խանդավառութեամբ եւ դտան լայն համակրանք, ցաւալի է սակայն հաստատել որ դտնուեցան դժգոհներ ալ, մասնաւորապէս անոնք որ Միութեանս նպաստաւորած եւ հովանաւորած վարժարաններուն մէջ ըստ առաջնոյն պիտի չի կարենային ազատ ասպարէզ գտնել եւ սանձարձակօրէն գործել:

Զարմացմամբ տեսանք որ դտնուեցան նոյն իսկ Հոգաբարձութիւններ, բարեբախտաբար սակաւթիւ, որ չի կրցան լրիւ ըմբռնել եւ գնահատել մեր կրթական ծրագրին գլխաւոր պայմանը, այսինքն Միութեանս գործակցութեան եւ հսկողութեան տրամաբանական իրաւունքը, պահանջ դնելով որ մեր կրթական վարկերը տրամադրենք առանց պայմանի, այսինքն պիւտճէի կազմութեան եւ ուսուցիչներու ընտրութեան մէջ դեր չունենալով: Եթէ սակայն դժբախտաբար անձնական կամ հատուածական տեսակէտները տեղ տեղ աւելի տիրական չըլլային, եւ երբեմն ալ ազգային իշխանութեանց կողմէ գէշ հասկցուած արժանապատուութեան մը հարցը չի յարուցուէր որոշ ազդեցութիւններու տակ, գոնէ այս վերջինները, ի շահ տոհմային առողջ դաստիարակութեան, իրենք իսկ խնդրամատոյց պիտի ըլլային, անվերապահօրէն համոզուած գոյացնելով որ Հ. Բ. Ը. Միութեան դրական գործակցութիւնը իր անվիճելի օգուտները կ'ունենայ ո'չ միայն նիւթապէս, այլ եւ բարոյապէս:

Սակայն եւ այնպէս, պահանջը այնքան մեծ էր, որ բնականաբար նախապատուութիւնը տուինք անոնց որ ըստ ամենայնի արժանաւորագոյն էին եւ Միութեանս կրթական ծրագրին առաւելութիւնները ըմբռնելու չափ անկողմնակալ եւ դործնական ոգի ունեցան: Եւ ընդհանրապէս նպաստընկալ վարժարաններու վարիչները, մանաւանդ փոքր եւ չքաւոր համայնքներու մէջ, այն-

քան համեստ են եւ գիտակից իրենց անբաւականութեան, որ մինչեւ իսկ չեն դադրիր խնդրել որ իրենց վարժարանին հոգն ու ղեկը բոլորովին Միութիւնս ստանձնէ: Փաստերը չեն պակսիր հաստատելու թէ բազմաթիւ վարժարաններ պիտի դադրէին, եթէ Միութեան օժանդակութիւնը ապահովելու յստակատեսութիւնը չունենային:

Կրթական ծրագրին մէջ նախատեսած էինք որ մեր Միութիւնը հետզհետէ տիպար վարժարաններ պիտի հաստատէ Մերձ. Արեւելքի մէջ: Արդէն այդ ուղղութեամբ քայլեր սկսանք առնել, այնպէս որ քիչ ատենէն, փոխանակ մեծ թիւով վարժարաններու փոքր նպաստներ յատկացնելու, հետզհետէ սակաւթիւ, բայց իսկապէս տիպար վարժարաններ պիտի հաստատենք, կիսովին երկրորդական՝ մեծ ուստաններու մէջ, իսկ տարրական նախակրթարան՝ փոքր համայնքներու մէջ: Այդ պարագային, այլեւս բոլորովին գերծ պիտի ըլլանք այն ամէն դժուարութիւններէն որ տեղ տեղ կը յարուցուին, Միութեանս կրթական ծրագիրը ձախողեցնելու մտայնութեամբ, ի վնաս միայն եւ միայն ազգային լուրջ դաստիարակութեան:

Միութեանս մշակութային մարզերուն մէջ գնահատելի աշխատանք մը կատարեցին, Կեդր. Վարչութեան եւ Գահիրէի Շրջանակային Յանձնաժողովին վերին հրահանգութեան ներքեւ, Պէյրութի եւ Սեւանիլի Կրթ. Յանձնախումբերը, Տեղ. Մասնաժողովներ, ինչպէս նաեւ մեր Կրթ. Քննիչները՝ Տեարք Նաթանեան, Խանիկեան եւ Բադրեւանդեան:

Անցեալ տարի, Մերձ. Արեւելքի մէջ Միութեանս սեփական եւ հովանաւորեալ Ազգ. Վարժարաններուն եւ Ֆրանսայի մէջ հայերէնի դասարաններուն թիւը յանգեցաւ 130ի, որոնցմէ շատերուն (առաւելապէս Պուլկարիոյ մէջ) կրթ. վարկերը փոխարինեցինք Միութեան կողմէ վարձուած ուսուցիչներով: Եւ որ նա-

38541-67

խառնուած էր մեր Ծրագրին մէջ, որպէս դպրոցական օժանդակութեան համար ընկալեալ սովորութիւն մը ա-
մէն երկիրներու մէջ:

1934 - 1935 տարեշրջանին այդ նպատակաւ ծախ-
սուած ընդհանուր գումարն է Ա. Ո. 5260: Այդ գումար-
ին մէջ շատ աննշան բաժին մը ունին կտակադրամնե-
րը: Եթէ մեր Միութեան ընծայուին նիւթական աւելի
լայն օժանդակութիւններ այդ մարդին համար, շատ աւե-
լի մեծ չափով եւ թափով պիտի կադմակերպենք զաղու-
թահայ դպրոցական դործը, համաձայն հայ ժողովուր-
դին լաւագոյն ձգտումներուն եւ բաղձանքներուն:

Բարիկ, 8 Յունիս 1936

ԾԱՆ. — 1935 - 1936 դպրոցական տարեշրջանին
յօդուտ նպաստընկալ եւ հովանաւորեալ Վարժարաննե-
րու ծախսուած գումարն է Ա. Ո. 6231: Բաց աստի, մշա-
կութային այլ ձեռնարկներու համար ծախսուած է Անգլ.
Ոսկի 12499:

ԵԹԷ ԼԱԻ Է ՊԱԼԱՏ ՄԸ ԿԵՐՏԵԼ,
ԼԱԽԳՈՅՆ Է ՄԱՆՈՒԿ ՄԸ ԿՈՅԵԼ:

Դ.

Միութեան Վարիչ - Պատուիրակը 9 Սեպտեմբեր
1931ին յիշատակադիր մը ներկայացուցած էր Կեդր.
Վարչ. Ժողովին, գլխաւորաբար Միութեան կրթական
գործունէութեան մասին, եւ իր առաջարկին վրայ ձե-
նարկուած է լուրջ ուսումնասիրութեան մը, որ յանգած
է այն վճռական եզրակացութեանց, որ ամփոփուեցան
վերոգրեալ գլուխներուն մէջ: Այդ յիշատակադրին նա-
խաբանն է հետեւեալ հատուածը. —

Երբ Նուպարաշէնի հայրենաշէն ծրագրին հետ դու-
գընթացաբար, Յունաստանի գաղթականներու ներգաղ-
թին եւ Սուրիոյ գաղթականներու տեղաւորման դրական
ծրագիրը կը գործադրուի այլեւս, որպէս մեր սիրելի
Միութեան ազգօգուտ երկու հսկայ ձեռնարկները որ
անոր փառքը աւելցնելու պիտի ծառայեն, կարելի չէ
որ այսուհետեւ մեր ուշադրութիւնը աւելի լարուած
կերպով չի կեդրոնացնենք մեր հետապնդած նպատակ-
ներուն գլխաւորագոյնին, ազգային մշակոյթին վրայ,
որուն այլապէս ձեռնարկները արդէն նախատեսեցինք
մեր յառաջիկայ գործունէութեան Ուղեգիծին մէջ (*):

Աւելորդ իսկ է ըսել որ ազգապահպանումի իտէա-
լին, որ մեզ կ'ոգեւորէ մեր տեսութեանց եւ աշխատու-
թեանց մէջ, ամէնէն կարեւոր եւ ամէնէն հիմնական

(*) 1931ին հրատարակուած է Կեդր. Վարչ. Ժողո-
վին Ուղեգիծը, օրուան Նախագահ Տ. Գալուստ Կիւլ-
պէնկեանի Յայտարարութեամբը եւ Վարիչ - Պատուի-
րակ Տ. Վահան Մալեղեանի Ծրագիր - Բացատրապի-
րովը:

միջոցն է հայ մշակույթը որուն շնորհիւ միայն հնարաւոր պիտի ըլլայ թուժք կանգնել օտարութեան մէջ ցրուած բերաւոր դաղթականներու ուծացումին եւ այլասերումին դէմ: Արդարեւ չի կայ դորձ մը որ հայ ժողովուրդին սիրտին աւելի մօտիկ ըլլայ, որ անոր դարաւոր աւանդութեանց եւ գերազանց նախասիրութեանց աւելի համաձայն ըլլայ քան դպրոցը, մայրենի լեզուն, տոհմային դաստիարակութիւնը, իր բոլոր մարգերուն մէջ, որովհետեւ ամէն հայ, ինչ դաւանանքի եւ հոսանքի ալ պատկանի, անվարան եւ անխտիր կը տրամադրէ իր բարոյական եւ նիւթական օժանդակութիւնը հայր հայ պահելու, հայութիւնը բարձրացնելու ծառայող կրթական ձեռնարկներուն: Նոյնպէս, լուրջ քննադատութեանց հիմնակէտը ուրիշ բան չէ բայց եթէ մեղադրանք որ Միութիւնը իր ուժերը կը սպառէ որբերու եւ գաղթականներու այլազան օգնութեամբ, երկրորդ դիմիվրայ պահելով իր կրթական գործունէութիւնը, որ սակայն, պատերազմէն առաջ, այնքան փայլուն արդիւնաւորութեամբ մը պսակած էր իր վրայ դրուած յոյսերը: Միւս կողմէ, պիտի բաւէր նկատի ունենալ որ ժամանակէ մը ի վեր մեզի ուղղուած դիմումները գլխաւորաբար դըպրոցական վարկի խնդրանքներ են, որովհետեւ, ինչպէս որ մեր ցեղին մասնայատուկ մէկ առաքինութիւնն է որ դարերէ ի վեր իր գոյութեան իսկ հական ազդակը եղած է, երբ գաղթականները տեղ մը կը համախմբուին իրենց առաջին մտածումը կ'ըլլայ վրանի մը տակ կամ եկեղեցիին բակը դպրոց մը հաստատել, որպէս զի իրենց զաւակները նախ եւ առջ իրենց մայրենի լեզուն սորվին եւ իրենց ազգային զգացումը վառ պահուի:

Այս նկատումներով էր որ Կեդր. Վարչ. Ժողովի որդեգրած Ուղեգիծին կցուած Ծրագրին մէջ հետեւեալ տողերով կ'արտայայտէի Միութեանս հիմնադիրներուն եւ ղեկավարներուն բարձր մտածումը, տոհմային դաստիարակութեան կենսական գործին նկատմամբ:

«Ասոնց (ազգային եւ էապէս ազգասիրական ձեռնարկներուն) առաջին դիմին վրայ կուգայ ազգային մշակույթը, իր ամենալայն ըմբռնումով, որովհետեւ մասնաւորապէս գաղութներու մէջ անիկա գլխաւոր, եթէ ոչ միակ սատարն է գաղութահայութիւնը հայ պահելու, թոյլ չի տալով որ օտարութեան մէջ ուծանայ ազգային զգացումը: Հայերէն լեզուի, ազգային պատմութեան, հայ կեանքի ամենազգի արտայայտութիւններովն է որ պիտի կրնանք ազգային շունչ ներարկել եւ հայ ոգին պահպանել գաղութներուն մէջ, առաջին առնելով անխուսափելի այլասերումին եւ ուծացումին, որ իրապէս կը սպառնան հայ բազմահոծ զանգուածներուն, ակնյայտնի ըլլալով որ առանց ուժգին հակազդեցութեան անոնք պիտի օտարանան մէկ-երկու սերունդէ վերջ: Այդ մտահոգութեամբ եւ իր կոչումին խոր գիտակցութեամբն է որ մեր Միութիւնը, որ արդէն վերջին տարիներու ընթացքին վերսկսաւ կրթական մարզին մէջ կատարել իր հեղինակաւոր դերը, սատարելով 80ի չափ վարժարաններու, գլխաւորաբար Սուրիոյ, Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ, եւ քանի մը տեղեր կազմակերպելով ձրի դասախօսութիւններ, որոշած է ասկէ վերջ նախասիրաբար իր մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձնել այդ հիմնական մարզը:

«Ըստ այնմ բացի Նիկոսիոյ Մեղգոնեան Կրթական Հաստատութենէն, Պէյրութի Քէլէկեան եւ Սիսուան Որբանոցներէն, ու Ալեքսանտրէթի Նուպարեան Վարժարանէն, որ Միութեանս կրթական սեփական Հաստատութիւններն են, եւ այն նպաստընկալ Վարժարաններէն որ իրենց գոյութիւնը կը պարտին Միութեանս կանոնաւոր օժանդակութեան, պիտի ջանանք ոչ միայն այդ օգնութիւնը աւելցնել, որովհետեւ տեղ տեղ թերի եւ անբաւական է, այլ եւ ուրիշ Գաղթ. Վարժարաններու եւս լայնօրէն յատկացնել մեր կրթական վարկերը,

որովհետեւ համոզուած ենք որ ատիկա պիտի ըլլայ ամէն Հայու սիրտին խօսող դրական ծառայութիւն մը: Յաճախ խնդիր եղած է այդպիսի նպաստընկալ Վարժարանները, եւ դէժ ատոնց մէկ մասը, Միութեանս հովանիին տակ առնել, անոնք ենթարկելով մեր հակակշռին. ատիկա անշուշտ դեղեցիկ ձեռնարկ մըն է, որ սակայն ունի իր դժուարութիւնները, որոնց յաղթելու համար չի բաւեր յաճախ մեր բարի կամեցողութիւնը: Սակայն, պիտի հետամտինք այդ Վարժարաններուն կապը աւելի սերտացնել մեր Միութեան հետ եւ, աւելի մօտէն կատարելով մեր հակակշիւը, անոնց պարտադրել ուսումնական միաձեւ ծրագիր մը, որուն պատրաստութիւնը պիտի յանձնենք մասնագէտներու եւ զործադրութիւնը կրթական Յանձնախումբի մը, անոր պաշտօն տալով Միութեանս սեփական եւ նպաստընկալ կրթարաններուն վերին հսկողութիւնը կատարել, թոյլ չի տալով որ անոնք չեղին իրենց կոչումէն եւ ո եւ է կերպով ո եւ իցէ կուսակցական բրոքականտ խաթարէ աշակերտութեան մատղաշ միտքերը:»

ԾԱՆ. -- Գաղթական համայնքներու յատուկ Նախարարներու եւ մասնաւորաբար Հ. Բ. Ը. Միութեան սեփական եւ նպաստընկալ Վարժարաններուն համար հրատարակած ենք Ուսման Ծրագիր մը, զոր սիրալոթար կը տրամադրենք փափաքողներուն:

ԵՐԵՎ ՄԻԱՅԵԱԼՆ, ԱՅՍՈՐ ՄԻՈՒԹԻԻՆ
ՀԱՅՈՒՆ ԿԸ ԶԱՄԲԷ ՀԱՅՈՒ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ԵԻ

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ժամանակը եկած է որ մեր Միութիւնը լրջօրէն զբաղուի նաեւ հայ երիտասարդութեամբ, որովհետեւ մասնաւորապէս արտասահմանի մէջ անկէ կախալ է զազութեան Հայութեան ապագան, եւ նոյն իսկ ներկան:

Այսօր կը տեսնենք որ քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ բացառիկ կարեւորութիւն կ'ընծայեն երիտասարդներուն, եւ, մասնաւոր հոգ տանելով անոնց զարգացման եւ կազմակերպման, կը ջանան հետապնդել իրենց ազգային իտէալները, որ երէկուան ըմբռնումներէն դէպի արդիական ձգտումները կ'արտայայտուին ամէն օր նշանակելի ուսումներով:

Պէտք է խոստովանինք թէ մեր մէջ ընդհակառակը նորահաս սերունդը գրեթէ իր բախտին ձգուած է, առանց նեցուկի եւ առաջնորդի, այնպէս որ անջրպետ մը կը բաժնէ երիտասարդները երէցներէն: Ու երբ հին սերունդը տոհմային աւանդութիւններով եւ անցեալին յիշատակներով տողորուած ամբողջութիւն մը կը ներկայացնէ տակաւին եւ կը մնայ պատնէշին վրայ, ո՛րքան ալ տակաւ անօրացած եւ յոգնած, միւս կողմէն երիտասարդները, հեռի իրենց ճամբան դառնալով եւ հաւաքականութիւն մը կազմած ըլլալէ, իրենց խարխալումներով ու սայթաքումներով, իրենց արդիամիտ ու

ոչ նուազ նիւթապաշտ ձգտումներով, կը ներկայացնեն խառնաշփոթ պատկեր մը, անտրամադիր եւ անպատրաստ լեցնելու պարապները որ հետզհետէ կը մեծնան:

Պատերազմի, տարադրութեան եւ որբութեան եղբւրական շրջաններէն վերջ, ու մասնաւորապէս արտադադրի անդոհալի թուականէն ասդին, օտար հողերու վրայ աստանդական, եթէ հայ երիտասարդութիւնը օտարացումի զօրաւոր ազդակներուն կրցա՞ծ է գլխադրել իսկ, սակայն եւ այնպէս այլասերումի խաթարիչ նախործութիւններէն տակաւ կը յաղթահարուի, առանց որ ազդովին հող տարուի իր գիտակցութիւնը եւ արժանաւորութիւնը սչապելու, եւ իր վաղուան դերին ու պարտականութեան լրջօրէն պատրաստելու լսփը: Սուսացուա՛ր, այլասերուա՛ր այդ վտառքը կը սպառնայ սասաւառք սրէկը որբսրուս որ կը ստուարացան այդ զստուսալ շարքերը, եւ որ, առանց ըստարքը, դուրսը ստացա՞ծ, անձատուր կ'ըլլան դարասակալ փորձութեանց, ենթարկուելով մինչեւ իսկ հիւանդութիւններու եւ մոլութիւններու:

Ո՞վ չի տեսներ վտանգը, եւ սակայն ի՞նչ կ'ընենք արդիւրեւ համար մեր ազգին այդ ծաղիկներուն սպառնացող վտանգը:

Կը տեսնենք, քիչ մը ամէն տեղ, նոյն պատկերը, նոյն երեւոյթը, կը տեսնենք մեր երիտասարդները, որ, դպրոցի գրասեղաններէն սկսեալ, կը տարուբերին հակադիր ազդեցութեանց միջեւ, եւ անոնք որ այլամերժ անտարբերութեան մը մէջ չեն ստուերածուիր կամովին, հետզհետէ մոռնալու համար իրենց լեզուն եւ մինչեւ անգամ իրենց ծաղումը ուրանալու համար, անոնք կը տարուին յորձանքներէն, ամուլ աշխատանքներու մէջ սպառելով իրենց կորովն ու յաճախ խաթարելով իրենց նկարագիրը, եւ երբեմն բարոյական իսկ: Ահա՛ թէ ինչով կը բացատրուի այն ժխտական կեցուածքը

զոր ընդհանրապէս ցոյց կուտայ ներկայ անկազմակերպ երիտասարդութիւնը, որ իր տգիտութեամբը կամ անտարբերութեամբը կը վարժուի մեր ազգային սրբութեանց եւ աւանդութեանց դէմ յարգանք չունենալ, եւ երբեմն կը մղուի իսկ, ծայրայեղութեամբ, հին սերունդին շինածը քանդել, առանց կարենալ անիկա փոխարինելու արդիական եւ դրական լաւագոյն կառուցուածքով մը:

Դառն փորձառութիւնը հաստատած է որ Հայկական Բարեգ. Ընդհ. Միութիւնը, աղէտներու խուժումին հետ, աճապարած է միշտ կարելի եղածին չափ մեծ թիւով որբեր ազատել բռնութեան եւ մահուան ճիրաններէն, տարիներով պահած, դաստիարակած, ինքնաբաւ դարձուցած է հազարաւորներ, իր բազմաթիւ որբանոցներուն, արհեստանոցներուն եւ կայաններուն սէջ, եւ շտա աւելի մեծ թիւով մանուկներու եւ պատանիներու տոհմային դաստիարակութեան գործին ալ լծուած է, միշտ օրը օրին, սիպոդականութեան համաձայն, առանց կարենալ շարունակելու իր սկսած մեծ գործը որբանոցներէն եւ դպրոցներէն դուրս ալ: Այդ գործը շատ ընդարձակ էր, ծանրահոգ եւ բազմածախս: Աւ Բարեգործականը իր մեծագոյն պարտականութիւնը կատարած կը նկատէր, երբ իր հովանիին ներքեւ պատսպարուած ու կրթուած սերունդը ազգին կը յանձնէր, մեծ թիւով, քիչ շատ պատրաստուած իր հացը ճարելու եւ բոյն մը կազմելու: Անիկա չէր կրցած իր բազմահազար սաները պահել իր մշտական հոգածութեան եւ պաշտպանութեան տակ, անոնք կեանքի պայքարին մէջ եւս թրծելու համար այն առողջ եւ իրատես ուղղութեամբ որուն շնորհիւ հայ իրականութեան մէջ իրեն վերապահուած դերը պիտի կատարէր գիտակցօրէն: Մինչդեռ Նիր Իսթ Բրիլիֆը, կոթնած իր միլիոններուն, յետապային ալ իր անմիջական հսկողութեան տակ կրցաւ ժամանակ մը

պահել իր սաներուն մէկ մասը, անոնց առաջին քայլերուն հետեւելով կեանքի փշոտ ճամբաներուն վրայ, թոյլ չի տալով որ անոնք մոլորին եւ ի չարն դործածեն միամտօրէն ինչ որ շահած էին տարիներու ընթացքին:

Եթէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, ինչպէս կ'ականկալուէր, կարենար ձերբազատուիլ օգնութեան անվերջ ձեռնարկներէն որ անդադար կը քամէին իր ուժերը, երկար տարիներ իր հայրական հոգատարութիւնը վայելած հազարաւոր որբեր եւ սաներ պիտի չի ներկայացնէին այսօր այն տժգոյն պատկերը որ վաղուան համար չի ներշնչեր սրտապնդող յոյսեր: Անոնք ինքնաբերաբար պիտի կազմէին, իրենց ազնիւ բնազդներուն եւ զգացումներու հետեւելով, Հ. Բ. Ը. Միութեան կրտսերներու լեզէոնը, որ պիտի ըլլար պահեստի բանուկ մը, վաղուան մեծագոյն նեցուկը այս համազգային ընտանիքին՝ որուն որդեգիր զաւակները ըլլանին պիտի չի մոռնային ա՛յսքան շուտ: Ու ազգային արժանապատուութեան զգացումով մը, անոնք բարձրօրէն պարտահատոյց պիտի դիտնային ըլլալ դէպի այն մեծ կաղմակերպութիւնը որուն այնքան պարտքեր ունէին հատուցանելիք...:

Այս մասին վերջին տարիներու ընթացքին դիտողութիւններ եւ առաջարկներ կ'ուղղուէին մեր Միութեան: Տիրող կարծիքն է որ անիկա այլեւս գոհանալու չէ իր կրթական սեղմ ծրագրով, որ նախաշրջանի անձուկ գործունէութիւն մը միայն կ'ընդգրկէ, այլ պէտք է որ այսուհետեւ ընդգրկէ նաեւ յետ-գալրոցական դաստիարակութեան գործնական ծրագիր մը, դադութահայ երիտասարդութեան բարոյական եւ մտաւոր զարգացման ծառայող ձեռնարկներով: Բարեբախտ զուգահեռութեամբ մը, հետզհետէ երիտասարդական լուրջ խմբակցութիւններ եւս այդ ոգիով դիմումներ կ'ընեն Հ. Բ. Ը. Միութեան, անոր խաղաղ հովանիին ներքեւ համախմբուելու եւ կաղմակերպուելու առաջադրութեամբ:

Ակնյայտնի է որ անոնք դադութները պառակտող համարտ պայքարներէն ձանձրացած, կամաց կամաց, բնազդօրէն, կը փնտռեն կուտան մը, պաշտպան մարմին մը, ա՛յնպիսի կաղմակերպութիւն մը որ իրենք առաջնորդելու իսկական կոչումն ու կարողութիւնը ունենայ, որ ի վիճակի ըլլայ, իր բնոյթովն ու միջոցներովը, գոհացում տալու իրենց ազգ. ձգտումներուն եւ բարոյական կարիքներուն, որ, մէկ խօսքով, տէր կանգնի իրենց, եւ իրենց առաջին քայլերը ուղղէ դէպի կատարելագործումը, որպէս զի, իբրեւ մարդ էակ եւ իբրեւ հայ քաղաքացի, իրենց կարգին ազգային վերանորոգման գործին նուիրուին, դիտակցաբար, ձերբազատուելով այն ամէն ազդակներէն որ կ'այլափոխեն հայ երիտասարդութեան առոյգ եւ մաքուր դիմադիծը, օտար երկիրներու մէջ:

Այս կենսական հարցը այլ եւս ընդհանուր պահանջի մը ուժգնութեամբ դրուած ըլլալով, Հ. Բ. Ը. Միութեան ղեկավարները չէին կրնար անտարբեր աչքով նայիլ այդ երեւոյթին: Հին սերունդը մեր ազգին ամէնէն ահաւոր դրուագները ապրած եւ անոր միութիւնը բզրբտող դժբախտութեանց դէմ մաքառելէն պարտասած, երբ իրեն նեցուկ մը կը փնտռէր, յաջորդ մը, երբ կ'ափսոսար որ սկսուած ազգապահպանումի գործը պիտի չի կարենար շարունակուիլ նոյն հաւատքով եւ նոյն թափով, երբ մեր ազգային խոհալին հետապնդումը կը պահանջէր ինքնամփոփ, իրատես եւ համբրաչիւ գործակցութիւնը աղէտահար ցանուցիր երիտասարդներուն, ահա՛ ասոնք, հետզհետէ սթափուելով, հետզհետէ գիտակցելով, կը սկսին ըմբռնել թէ մարդ էակը իր անձը, մէջ բանտարկուելով չէ որ արժէք մը կը ներկայէ, մէջ իր եսին ու հաճոյքին նեղ շրջանակէն դուրս յայնչ, այլ իր եսին ու հաճոյքին նեղ շրջանակէն դուրս զալ վ: Այսօր հոգեպարար յայտնութիւն մըն է տեսնել որ տակաւ հայ երիտասարդը կ'ըմբռնէ թէ իր նախահայ-

րելուն եւ իր նահատակներուն նուիրական կտակները շործադրելով, այսինքն ազգին եւ հայրենիքին դրականապէս ծառայելով է որ կրնայ բարձրանալ, նոյն իսկ յաչս օտարին որ մեր մէջ հայ ցեղը եւ հայ լեզուն կը պնահատէ, որպէս պատմական ինքնուրոյն քաղաքակրթութեան ամենագեղեցիկ երեւոյթ մը:

Արդարեւ, ժամանակ է որ երիտասարդութիւնը վայելէ այլեւս մեր անկեղծ սէրը եւ գուրգուրանքը, իր բոլոր արտայայտութեանց, նախասիրութեանց եւ նախաձեռնութեանց մէջ: Ժամանակ է որ մեր անվերապահ հոգածութեամբը ջնջենք արհամարհանքի, հոռուեցածութիւնը որ հայ երիտասարդներու հոգին կը դառնացնէ, որ դաժանութեամբ կը համակէ երբեմն իրենց խօսքն ու գործերը, մինչդեռ ժպիտն ու զուարթութիւնը պէտք էր որ ըլլար նորածնի սերունդին յատկանիշը, մեր եղբորաբախտ ազգին վրայ ծախող լաւատեսութեան ճառագայթի մը պէս:

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը կ'ըմբռնէ օրուան պահանջը աշխարհի աւելի համոզումով ու համակրանքով, որ կը զգայ թէ պարագը զոր իր հիմնադիրները եւ զեկապարները հետզհետէ կը թողուն, պէտք է լեցուի նոր սերունդին լաւաւորն ներկայացուցիչներովը, տողորուած անոր բարձր գաղափարականովը, պատրաստուած ազգանուէր ծառայութեան, եւ գիտակից իրենցմէ ակնկալուած շինարար դատանքին:

Էապէս ազգապահպանութիւն իր հիմնական մեծաւորն նպատակն է որ կ'իրագործէ մեր Միութիւնը, ներկայ մտաւրկիչ կացութեան անմիջական դարմանը նշատելով հայ երիտասարդութեան կազմակերպումը, եւ այդ պատիւն վրայ եւս իր ուղղութիւնը պատշաճեցնելով նոր պայմաններուն: Կասկած չի կայ թէ մերինին նման քայքայուած ազգի մը համար, որ այժմ մեծ կորուստներ

րէ եւ կոտորակումներէ վերջ վերականգնումի կը կարօտի, պարզապէս կենսատու գործ մը պիտի ըլլայ զիտակից երիտասարդները հետզհետէ բոլորել Հ. Բ. Ը. Միութեան նման համազգային կազմակերպութեան մը շուրջը: Փրկելով անոնք այլասերող ու ապաղպայնացնող ազգեցութիւններէ որոնցմով չընապատուած են պաշտօններու մէջ, պահելով անոնց հայկական դիմադիծը մաքուր եւ անաղարտ, իրենց ազատատենչ հոգիները խանդավառելով հայութեան եւ հայրենիքին սիրովն ու հաւատքովը, մեր Միութիւնը պիտի կատարէ իսկապէս ազգակերտութիւն գործ մը որ իր նպատակակէտն է:

Բարիկ, 22 Մայիս 1935

Հայ երիտասարդութեան կազմակերպման ու զարգացման աշխատանքը պէտք է կատարուի յետ-դպրոցական դաստիարակութեան ընդարձակ ծրագրի մը համաձայն, որ պիտի ըլլայ Միութեան կրթական ծրագրին լրացուցիչը: Այդ ծրագիրը կը մշակուի նախափորձերու հիման վրայ. անիկա հիմնուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան եւ Հայ երիտասարդութեան փոխադարձ յարաբերութեան եւ ազգանուէր համագործակցութեան վրայ, այն բոլոր մարդերուն մէջ զոր կ'ընդգրկէ Միութիւնը:

Կենսունակ եւ նոյն իսկ կենսատու տարր մըն է երիտասարդութիւնը, որ իրաւամբ կեանք կ'ուզէ եւ շարժում. ուստի պէտք է որ անոր դերը ըլլայ կրաւորական: Ազգային եւ քաղաքացիական կրթութեան մը առողջ սկզբունքներով պատրաստուելէ վերջ, անիկա պիտի ունենայ հետզհետէ իր սեփական դործունէութիւնը, որուն առաջին փորձերը պիտի կատարէ Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդարձակ դաշտերուն վրայ, անոր շարքերուն մէջ, զոր պիտի թարմացնէ, եւ անոր ձեռնարկներուն մէջ, զոր պիտի արդիացնէ: Եւ այն ատեն, երեսնամեայ Բարեգործականը, որ հին սերունդին անվերապահ յարումին եւ հրաշագործ նուիրումին կը պարտի իր յարատեւ գոյութիւնը եւ հիանալի բարդաւաճումը, իր մեծ դերն ու դերքը Հայ իրականութեան մէջ, երիտասարդութեան աղուոր եւ հզօր դիմապծութեամբ առոյգ-դաշած, շատ աւելի տաք ու խանդավառ Միութիւն մը

պիտի ըլլայ, միշտ հայկական ոգիով, ինչպէս կ'ըսէր անոր մեծանուն հիմնադիրը Պօղոս Նուարար փաշա, բայց միշտ ալ արեւմտեան միտքով, այսինքն արդիական մեթոտով ու դրական աշխատանքով զործող ազգայնական կազմակերպութիւն մը:

Արդէն առաջին նախափորձերը քաջալերական են, ու շատ տեղեր Երիտ. Միութիւնները իրենց ամբողջ կազմով եւ ուրախութեան ցոյցերով կը սկսին յարիւ Հ. Բ. Ը. Միութեան, որովհետեւ յայտնադէպ ծարաւն ունէին անոնք այլեւս լուրջ եւ անկեղծ պաշտպանի մը սիրալիկ հոգածութեան, եւ մանաւանդ համահայկական դաշտի մը, ուր խաղաղ միջնորոտի մը մէջ, նոյն իտէալով տողորուած ազգասէր Հայեր, ձեռք ձեռքի տուած, անխորականօրէն, ազնիւ աշխատանքի մը կրնան լծուիլ:

Ամերիկայէն վերջ՝ ուր Հ. Բ. Ը. Միութեան կողմէն կազմուած Կրտսերներու Լիկաները (Junior League) քանի մը տարիէ ի վեր կը դործեն, ազգային դպրոցումներով որ իրենց կը ներարկուին երէցներու կողմէ, հետզհետէ մարմին կ'առնեն, Միութեան դրօշին ներքեւ Երիտասարդական Միութիւններ եւ Բարեգործականի տուններ, Սուրիայէն վերջ Յունաստանի մէջ, Գահիրէէն յետոյ Մարսէյլ:

Նախակրթարաններէն դուրս թափուած պատանեկութիւնը, հազիւ տարրական նախակրթութեամբ մը դաստիարակուած, ազգային տեսակէտով կորուստ մը պիտի ըլլայ, դադութներու մէջ, եթէ Երիտասարդական Միութեանց միջոցաւ չի շարունակուի անոնց դաստիարակչական — քաղաքացիական կրթութեան դործը, եթէ անոնց չի տրամադրուի հայկական միջավայր, եթէ անոնց չի ներշնչուի տոհմային ոգի, եթէ անոնց չի ներարկուին ազգային առողջ դադափարներ, խանդավառութիւնով անոնք մեր ցեղին պատմութեան նշանաւոր դրուագներովը, մեր լեզուին ճոխ մթերքներովը, հայ

տաղանդին ու մեծութեան պանծալի փառքերովը :

Իբրեւ եղրակացութիւն, երկսեռ կրտսերներու եւ կրտսերագոյններու համախմբումի, կազմակերպութեան եւ դաստիարակութեան գործը, որպէս Հ. Բ. Ը. Միութեան ազգապահպանումի գաղափարականին անմիջական մէկ արտայայտութիւնը, անոր վարիչներուն սիրտին ամէնէն մօտիկ մէկ աշխատանքը պիտի ըլլայ :

Ճտոր համար անհրաժեշտ է լուրջ ծրագրի մը պատրաստութիւնը, զոր ժամանակը պիտի հասունցնէ : Այդ ծրագրին համաձայն, սկսելով հայաշատ կարեւորագոյն կեդրոններէն, պիտի կազմուին կրտսերներու Լիկաներ կամ Երիտասարդական Միութիւններ, եւ անոնց կողքին Պատանեկան Ծաղկոցներ, առաջինները ի հարկին երկսեռ, իսկ վերջինները միայն նախակրթարաններու բարձրագոյն դասարաններու մանչ աշակերտներէն բաղկացած : Այդ կազմակերպութիւնները պիտի ղործեն Հ. Բ. Ը. Միութեան հովանիին ներքեւ, տեղական Մասնաժողովներու եւ գործիչներու հսկողութեամբ : Ըստ պարագային, պիտի հաստատուին նաեւ Ակումբներ, այսինքն Բարեգործականի Տուներ, որ մշտական հաւաքովայրը պիտի ըլլան կրտսերներու, եւ ուր պարբերաբար պիտի հաւաքուին նաեւ Միութեան տեղական Մարմինները եւ անդամները : Աւելորդ է ըսել թէ այլ կարեւոր ձեռնարկին գործադրութիւնը կախում ունի առաւելապէս նիւթական միջոցներէ, որով կարելի պիտի չըլլայ մէկանց դուրս հանել այդ գործերը, այլ տեղական եւ նիւթական կարելիութեանց սահմանին մէջ, հետզհետէ :

«Բարեգործականի Տուն»երուն մէջ, ուր պիտի հաստատուին գրադարաններ եւ ընթերցասրահներ, տեղի պիտի ունենան դասախօսութիւններ, ղլխաւորաբար ազգ. պատմութեան, հայրենագիտութեան, գրականութեան եւ պեղարուեստի մասին, ինչպէս նաեւ գիտական,

առողջապահական եւ քաղաքացիական նիւթերու շուրջ, չանտեսելով բարեկրթութեան դասերը, ի հարկին եւ պիտի կազմակերպուին հայերէնի եւ այլ դասընթացներ, վիճարանական ժողովներ, գեղարուեստական հանդէսներ եւ ցուցահանդէսներ : Այդ հաւաքոյթներուն մէջ երիտասարդներ մօտէն պիտի ճանչնան Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, պիտի սորվին անոր կեանքն ու գործերը, պիտի ընտելանան անոր դերին եւ ուղղութեան, պիտի իւրացնեն անոր ազգապահպանումի եւ հայրենաշինութեան բարձր իտէալները :

Բայց այսօրուան երիտասարդութիւնը կը փափաքի որ հաւաքումները համեմունքի զբօսանքի ժամանցներով ալ. ուստի եւ անհրաժեշտ է իրենց եռանդը վառ պահել հաճելի մթնոլորտի մը մէջ, ուր զուարթութիւնը տիրէ : Հետեւաբար երգն ու պարը եւս իրենց տեղը պիտի ունենան, եւ երգչախումբերու կազմութիւնը այլապէս իր հրապոյրը պիտի բերէ այդ Տուններուն մէջ : Ոչ նուազ օգտակար պիտի ըլլայ տարին քանի մը անգամ Միութեան անդամներն ու կրտսերները միատեղ հաւաքել, եւ այդ կերպով ոչ միայն ապահովել գաղափարներու ազատ փոխանակութիւնը, այլ եւ ամրապնդել երէցներու եւ կրտսերներու յարաբերութիւնները փոխադարձ սիրոյ եւ զործակցութեան կապերով :

Սակայն, մտաւոր եւ բարոյական զարգացումին հետ զուգընթացաբար, բացարձակ պահանջ է նաեւ կազմակերպել երիտասարդներու ֆիզիքական զարգացումը, եւ այդ բանը անհրաժեշտութիւն մը կը նկատուի միահամուռ, ոչ միայն մարմնով, այլ եւ նկարագրով ու բարոյականով առողջ եւ մաքուր սերունդ մը պատրաստելու համար : Ուստի եւ մարմնակրթութեան պէտք է տալ շատ կարեւոր տեղ մը, սեփական կամ վարձուած մարզադաշտերու վրայ կազմակերպելով մարզական խա-

ղեր, թէնիս, ֆուլպուլ, պասքէթ պու, եւն, մրցումներով եւ մրցանակներով որ անտարակոյս պիտի ստեղծեն հոգեպարար ոգեւորութիւն մը: Այդ գետնին վրայ եւս, մեր երիտասարդները, պատրաստուելով աննախապաշար ոգիով մը, իրարու պիտի եղբայրակցին ազնիւ զգացումներով, եւ ձեռք ձեռքի տուած համերաշխօրէն պիտի քալեն ազգային վեհ պարտականութեանց ճամբէն:

Աւելորդ է ըսել թէ Հ. Բ. Ը. Միութեան հովանիին ներքեւ գործող Երիտասարդական Միութիւնները պիտի չունենան քաղաքական – կուսակցական ո եւ է գործունէութիւն, բայց իրենց ներշնչուած առողջ եւ մաքուր դաստիարակութեան շնորհիւ մեր սիրելի կրտսերները պիտի պատրաստուին ըլլալու կարգապահ քաղաքացիներ իրենք հիւրընկալող երկիրներուն մէջ, եւ զոհաբերող հայորդիներ դէպի մեր վերականգնող Հայրենիքը:

Բաքիզ, 4 Յունիս 1935

18 Դեկտեմբեր 1936 թուականը կրող մեր Զեկոյցով հաղորդած էինք որ որոշուած է հրատարակել Հ. Բ. Ը. Միութեան Մատենաշարը, գործնական գիտելիքներու մասին, ժողովրդական փոքր պրակներով:

Այդ առթիւ կոչ ուղղեցինք մեր մտաւորական բարեկամներուն եւ առհասարակ մասնագէտներու որ իրենց աշխատակցութիւնը ընծայեն մատենաշարի հրատարակութեանց համար:

Հրատարակուելիք առաջին գրքոյկները, որ պիտի բաղկանան փոքրագիր 32 – 48 էջերէ, խմբագրուած ժողովուրդին ամէն խաւերուն մատչելի պարզ լեզուով մը, նախընտրաբար հետեւեալ նիւթերուն պիտի նուիրուին –

- 1.– Տարրական ատոյշապահութիւնը անձին եւ ընտանիքին համար:
- 2.– Թոքախտին դէմ պայքարելու միջոցներ:
- 3.– Բարեկրթութիւնը որպէս պատկեր, մարդուն բարոյականին եւ նկարագրին:
- 4.– Գործի մէջ յաջողելու պայմանները:
- 5.– Տարբեր քաղաքացիական կրթութեան եւ հանրային գործունէութեան:
- 6.– Իրաւագիտական սկզբունքներ եւ օրէնքներու իմաստն ու արժէքը կեանքին մէջ:
- 7.– Ուղեցոյց հայ երիտասարդին համար:

ԾԱՆ. – Միութեան Մատենաշարին անդրանիկ հրատարակութիւնը պիտի ըլլայ Տ. Հրանդ Հրահանի «Հրաշագործ Միութիւն» գրքոյկը, ի պէտս հայ պատանիներու:

ՆԱԽԱԳԻԾ ԿԱՆՈՆԱԳՐԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

« ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ »

ԿԱԶՄ

Յօդուած 1.- Հայ երիտասարդներու կազմակերպութեան ա-
նունն է Հ. Բ. Ը. Միութեան Կրտսերաց Լիկա կամ Հայ երի-
տասարդաց Միութիւն:

Յօդուած 2.- Երիտ. Միութիւնը կը գործէ Հ. Բ. Ը. Միութեան
հովանիին ներքեւ, որպէս անոր մէկ անբաժան ճիւղը, Տեղ. Մաս-
նաժողովին վերին հսկողութեան տակ:

Յօդուած 3.- Երիտ. Միութիւնը բացառաբար կրնայ բաղկա-
նալ երկսեռ երիտասարդներէ, բայց ընդհանրապէս կ'ունենայ
երկու առանձին բաժանում՝ մանչերու եւ աղջիկներու:

Յօդուած 4.- Երիտ. Միութիւնը չունի քաղաքական կամ կու-
սակցական ոեւէ ձգտում եւ գործունէութիւն:

Յօդուած 5.- Երիտ. Միութիւնը կը կազմակերպուի առնուազն
տասը երիտասարդներու մասնակցութեամբ, այն ամէն տեղերը
ուր Հ. Բ. Ը. Միութիւնը գոյութիւն ունի:

Ծան.- Սոյն նախագիծը էապէս պիտի ծառայէ իրրեւ հիմ-
նական ուղեգիծ, որով տրամադրութիւններէն ոմանք պիտի կըր-
նան փոփոխութեան ենթարկուիլ՝ տեղական եւ այլ բացառիկ
հանգամանքներու համաձայն:

ՆՊԱՏԱԿ

Յօդուած 6.- Երիտ. Միութեան նպատակն է՝

Ա. Սատարել իր անդամներուն բարոյական, մտաւորական եւ ֆիզիքական ինքնագարգացումին, զլսաւորաբար զրական, գեղարուեստական եւ մարմնակրթական մարզերուն մէջ:

Բ. Ծանօթացնել մեր հայրենիքը, ազգային պատմութիւնը, գրականութիւնը եւ առհասարակ հայ տաղանդը անցեալին ու ներկային մէջ:

Գ. Զարգացնել նոր սերունդին մէջ ինքնագիտակցութեան, կարգապահութեան, ձեռներէցութեան, զոհողութեան եւ համագործակցութեան ոգին:

Դ. Ներշնչել հայրենասիրութեան զգացում, քաղաքացիական գիտակցութիւն եւ ազգային ծառայութեան իտէալ:

Ե. Հետապնդել, Հ. Բ. Ը. Միութեան խողովակով, անոր ծրագրած բարձր նպատակները, այսինքն՝

1) Օժանդակել հայ ժողովուրդին եւ իր հայրենիքին մտաւոր եւ բարոյական զարգացման.

2) Օգնել անոնց նիւթական եւ տնտեսական վիճակին բարւոքման.

3) Քաջալերել սոյն արդիւնքները յառաջ բերելու ծառայող ամէն ձեռնարկ եւ հրատարակութիւն:

ՄԻՋՈՑ

Յօդուած 7.- Տեղական եւ նիւթական պայմաններուն համեմատ, Երիտ. Միութիւնը կը ստեղծէ հետեւեալ միջոցները՝ իր նըպատակը գործադրելու համար:

Ա. Դրադարան-Ընթերցարան,

Բ. Գիշերային եւ կիրակնօրեայ դասախօսութիւն,

Գ. Բանախօսութիւններ,

Ե. Վիճաբանական ժողով,

Ե. Երգչախումբ եւ նուագահանդէս,

Զ. Թատրոն եւ շարժանկար,

Է. Յուճահանդէս,

Ը. Մարմնակրթական մարզանք,

Թ. Մրցանք եւ արշաւներ:

Յօդուած 8.- Դասախօսութիւններն ու բանախօսութիւնները պիտի ըլլան զրական, գիտական, պատմական, բարոյական, առողջապահական, հասարակագիտական, գեղարուեստական եւ այլ օգտակար նիւթերու շուրջ, ընդ որս եւ բարեկրթութեան եւ քաղաքացիական դաստիարակութեան մասին:

Յօդուած 9.- Զարգացումի միջոցներուն հետ զուգընթացաբար զբօսանքը իր պէսպիսութիւններովը երիտասարդներուն համար պիտի ստեղծէ իսկապէս հաճելի մթնոլորտ մը, ինչպէս պար, երգ եւ ընկերային խաղեր:

Յօդուած 10.- Դասախօսութիւնները, ինչպէս նաեւ զբօսանքները, կը կազմակերպուին տեղւոյն «Բարեգործականի Տան» մէջ, եւ, եթէ գոյութիւն չունի, յարմար սրահի մը մէջ: Նոյնպէս մարմնակրթական մարզանքները կը կատարուին Երիտ. Միութեան կամ Լիկային սեփական կամ վարձած մարզավայրին մէջ:

ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Յօդուած 11.- Երիտ. Միութեան կրնան անդամացիլ 15 - 35 տարեկան երիտասարդներ, ամուրի կամ ամուսնացեալ, որ մաքուր բարոյական եւ ազնիւ նկարագիր ունին:

Յօդուած 12.- Թեկնածուները պէտք է զրաւոր դիմում կատարեն, եւ իրենց ընդունելութիւնը տեղի կ'ունենայ երկու անդամներու յանձնարարութեամբ եւ վարչ. կամ Գործադիր Ժողովի վաւերացումով:

Յօդուած 13.- Մէն մի անգամ կանոնաւորապէս պարտի հատուցանել անդամական ամսավճար մը, որուն սակը կ'որոշուի Հ. Բ. Ը. Միութեան Տեղ. Մասնաժողովին եւ Երիտ. Միութեան վարչ. ժողովին հետ համախորհուրդ:

Յօդուած 14.- Անդամները իրենց ընդունելութեան առթիւ պարտին յատենի ժողովի ուխտել եւ ստորագրել այսպիսի խոստմնագիր մը.—

«Կը հաւատամ Հ. Բ. Ը. Միութեան հետապնդած ազգակերտումի եւ հայրենաշինութեան իտէալին, եւ այդ բարձր նպատակին սատարելը կը նկատեմ ազգասիրական վեճ գործ մը:

«Գ'երդնում հոգեւին ծառայել ազգիս եւ հայրենիքիս, անկեղծօրէն սիրել Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, վարքով եւ գործքով անձ-

նաև որել անոր ուղղութիւնը, լիովի յարգել երիտ. Միութեան Կանոնագիրքը, միշտ բարձր պահել հայ երիտասարդութեան եւ երիտ. Միութեան վարկը, ի սպառ հրաժարիլ կուսակցական հակամարտ վեճերէ, եւ հաւատարմօրէն նուիրուիլ վրաս դրուած պարտականութեանց:

Յօդուած 15.- Ո եւ է անդամ, երբ անվայել վարմունքի մէջ գտնուի, իր խոստմնագիրը չի յարգէ, առանց բանաւոր պատժաւի շարունակաբար չորս անգամ բացակայի ժողովներէն, եւ կամ չորս ամսավճար չի հատուցանէ, վարչ. ժողովի գրաւոր ազդարարութենէն վերջ հրաժարեալ կը նկատուի, եւ այդ որոշումը կը տրուի Անդամական Ընդհ. ժողովին կողմէ:

Յօդուած 16.- Երեսուն հինգ տարին լրացնող անդամները կը կոչուին Երէջ Անդամ, եւ կը մասնակցին երիտ. Միութեան ընդհանուր գործունէութեան պատուակալ հանգամանքով, եթէ սակայն չ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաճիւղին գործակնաւազէս կ'անդամակցին:

ՀԱՍՈՅԹ

Յօդուած 17.- Երիտ. Միութեան եկամուտի աղբիւրներն են՝ անդամավճար, նուիրատուութիւն, հանգանակութիւն՝ այդ Միութեան շարքերուն մէջ միայն, ինչպէս նաեւ հանդէսներէ գոյացած հասոյթները:

Յօդուած 18.- Երիտ. Միութեան ծախսերը կը հոգացուին իր սեփական հասոյթներովը, Անդամ. ժողովին կողմէ ընդունուած եւ չ. Բ. Ը. Միութեան Տեղ. Մասնաժողովին կողմէ վաւերացուած նախահաշիւի մը հիման վրայ:

Յօդուած 19.- Ըստ պարագայի եւ առժամապէս, չ. Բ. Ը. Միութիւնը տարեկան վարկ մը կը տրամադրէ երիտ. Միութեան, մինչեւ որ ինքնաբաւ դառնայ:

Յօդուած 20.- Երիտ. Միութիւնը պարտի իր հասոյթներուն մէկ մասը, որպէս Կրտսերաց լուծան, յատկացնել չ. Բ. Ը. Միութեան ընդհանուր կամ մասնաւոր ձեռնարկներուն, առ այդ որոշ գումար մը յանձնելով տեղական Մասնաժողովին: Ամէն պարագայի մէջ, իբրեւ Կրտսեր գործակիցներու Միութիւն, պարտաւոր է օժանդակել Մասնաժողովին, հասոյթներու գոյացման համար, մասնաւորապէս իր ջանքերը ի սպաս դնելով չ. Բ. Ը. Միութեան հանդէսներու կազմակերպման եւ նուիրահաւաքութեանց առթիւ:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Յօդուած 21.- Երիտ. Միութիւնը ունի երկու մարմիններ, Անդամական ժողով եւ Վարչական ժողով:

Յօդուած 22.- Երիտ. Միութեան գերագոյն մարմինն է Անդամական ժողովը, որ կը բաղկանայ Միութեան բոլոր անդամներէն եւ կը գումարուի տարին երկու անգամ, ընտրելու համար Վարչական ժողովը, լսելու համար այդ ժողովին համարատուութիւնը եւ վաւերացնելու համար նախահաշիւը:

Յօդուած 23.- Անդամական ժողովը կը գումարուի Վարչական ժողովին հրաւերով եւ կ'ընտրէ իր դիւանը այդ ժողովին համար: Եթէ անդամներուն առնուազն կէսը ներկայ չի գտնուի առաջին նիստին, երկրորդ նիստը օրինաւոր կը նկատուի, ինչ որ ալ ըլլայ անդամներուն թիւը:

Յօդուած 24.- Անդամական ժողովին կողմէ ընտրութիւնները կը կատարուին գաղտնի քուէարկութեամբ եւ որոշումներն ալ կը տրուին մեծամասնութեամբ:

Յօդուած 25.- Վարչական ժողովը կը բաղկանայ 3-7 անդամներէ, որոնց վաւերացումը կը կատարէ չ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաժողովը: Այդ ժողովը կը վարէ երիտ. Միութեան ամբողջ գործերը, անմիջական հսկողութեանը ներքեւ չ. Բ. Ը. Միութեան Տեղ. Մասնաժողովին կամ անոր կողմէ նշանակուած Պատուիրակին, որ իբրեւ պատուակալ-պատուիրակ ներկայ կը գտնուի Անդամական եւ Վարչական ժողովներու խորհրդակցութեանց:

Յօդուած 26.- Վարչական ժողովը կ'ընտրէ նախագահ մը, Գորտուղար մը եւ Գանձապահ մը. ի հարկին կ'ընտրէ նաեւ Փոխ-Նախագահ մը եւ Հաւաքիչ մը. միւս անդամները կ'աշխատակցին իբրեւ Խորհրդական:

Ըստ պարագայի, վարչ. ժողովին կողմէ կը նշանակուին նաեւ Յանձնախումբեր, ինչպէս Տնտեսական, Գիտական, Գեղարուեստական, Մարմնակրթական, նախընտրաբար իր մէկ խորհրդական անդամին նախագահութեամբ:

Յօդուած 27.- Վարչ. ժողովը առնուազն ամիսը մէկ անգամ նիստ կը գումարէ իր Ատենապետին հրաւերով կամ նախապէս որոշեալ օրը, տեղը եւ ժամուն:

Յօդուած 28.- Վարչական ժողովին պաշտօնը կը տեւէ տարի մը, եւ պակսած անդամի մը տեղ առժամապէս կ'ընտրէ անգամ մը: Այդ ժողովին անդամները միշտ վերընտրելի են:

ԶԱՆԱԶԱՆ

Յօդուած 29.- Երիտ Միութեան սկզբունքն է «Միութիւնը Զօրութիւն է» եւ նշանաբանը «Միացի՛ր, Միացո՛ւր»: Այդ Միութեան քայլերգն է «Փա՛ռք Միութեան» եւ ի հարկին «Բամ Փորոտան»: Հանդէսներու առթիւ, բացի Միութեան մասնաւոր խորհրդադրօշէն, կը պարզուի երկրին պետական դրօշը:

Յօդուած 30.- Հ. Բ. Ը. Միութեան նոյն շրջանի Մասնաճիւղերու համախոհ կարգադրութեամբը պարբերաբար կը կազմակերպուի երիտ. Միութեան կամ Կրտսերաց Լիկայի խորհրդակցական Համաժողով մը, որուն իրրեւ պատգամաւոր կը ժամանակցին Վարչական ժողովի զիւանի անդամները՝ (Ատենապետ կամ Փոխ-Ատենապետ, Ատենադպիր եւ Դանձապահ):

Յօդուած 31.- Երբ նոյն վայրին մէջ՝ Հ. Բ. Ը. Միութեան Տեղ. մասնաժողովին արտօնութեամբ կազմուի նախակրթարաններու բարձրագոյն դասարաններու աշակերտներէն բաղկացած Կրտսերագոյններու բաժին մը, մասնաւոր կոնտնազրի մը համաձայն կը ճշդորոշուին այս վերջնոյն կապն ու յարաբերութիւնը երիտ. Միութեան հետ:

Յօդուած 32.- Սոյն Կանոնագրին մէջ չի նախատեսուած կէտերը կը զործադրուին Հ. Բ. Ը. Միութեան Հիմնական Կանոնագրին հիման վրայ եւ կամ Տեղ. Մասնաժողովին ցուցմունքներուն համաձայն:

Յօդուած 33.- Ներկայ Կանոնագիրը կրնայ բարեփոխուիլ, Անդամական ժողովին առաջարկութեամբ, Հ. Բ. Ը. Միութեան Տեղ. Մասնաժողովին կողմէ, պայմանաւ որ ո եւ է հիմնական փոփոխութիւն ենթարկուի Գեղըոն. վարչ. ժողովի հաւանութեան:

Յօդուած 34.- Երիտ. Միութեան լուծման պարագային, իր բոլոր գոյքերը կը յանձնուին Հ. Բ. Ը. Միութեան, Տեղ. Մասնաժողովին միջոցաւ:

<< Ազգային գրադարան

NL0218829

43. 019

